

CONDICIONS I MITJANS PER L'ESTAT DEL BENESTAR MUNDIAL. FORCES I OBSTACLES PER LA PRIMERA "REVOLUCIÓ PLANETÀRIA"

Riccardo Petrella

Professor d'Economia a la Univeritat de Catòlica de Lovaina

Ponència transcrita de la gravació en francès

És molt important avui dia poder militar en qualsevol cosa, sobretot després de l'11 de setembre, i militar no per un costat o per l'altre, sinó militar per l'humanitat. Intentaré explicar perquè la militància per la humanitat és encara més necessària i més important que abans de l'11 de setembre, perquè en el fons, l'11 de setembre és un fracàs de l'humanitat, és un fracàs per tots nosaltres que no hem estat capaços de crear condicions per la convivència. En què hem fracassat?. Una altra mundialització és necessària perquè si nosaltres hem fracassat com a humanitat en la nostra capacitat de conuiuere és perquè hem fet una mundialització que ha estat fundada sobre principis de no solidaritat, de no convivència.

Abans d'entrar dins la proposició que seran els grans elements de la militància per una altra mundialització, permetin-me primer recordar breument les característiques de la mundialització que hem construït en el curs dels darrers 25-30 anys. Aquest serà el meu primer punt: quina és aquesta mundialització que no cal sostenir. El segon punt serà indicar les pistes de l'alternativa. El tercer punt veure com s'organitza això, com organitzar els militants. I serà al voltant d'aquest tercer punt que intentaré argumentar l'inevitabilitat de la paraula "militant". Jo crec ser un *treballador* de la paraula militant. I crec que tots vostès haurien d'esdevenir *treballadors* també de la paraula militant.

El primer punt. La mundialització actual, per què implica la necessitat de lluita contra ella? Perquè la mundialització actual que neix aproximadament del final dels anys 60 principis dels anys 70 ha produït tota una sèrie de coses que són inacceptables. La primera cosa que ha provocat és, per exemple, l'expropiació de la ciutadania. La ciutadania ha estat expropiada, nosaltres ja no som persones, nosaltres no som ja persones humanes, hem estat reduïts a ser, per començar, recursos humans. Jo soc recurs humà de la Comunitat Europea, un directiu de l'empresa Telefónica és un recurs humà, inclús el director executiu de Telefónica, si no és el propietari personal de l'empresa, és un recurs humà. La ciutadania ha estat expropiada perquè com a persones nosaltres tenim uns drets inherents, la persona humana no ha de demostrar que té uns drets, la persona humana no ha de demostrar que es mereix els drets. Des del moment en què ens hem transformat en recursos humans, tenim el dret a l'existència en tant que som rendibles, útils, utilitzables. En el moment en que deixeu de ser rendibles no teniu cap dret. Aquesta és la major expropiació de la nostra ciutadania. És per això que es diu que quan vosaltres tingueu cinquanta anys sereu un recurs humà amb el risc de ser transformat en un vell savi inútil. Per què? Perquè amb cinquanta anys vosaltres teniu competències, adquirides des de fa anys, i se'ns explica que les coses en el món científic i tecnològic escursen la durada de vida de les competències, redueixen la pertinència de la vostra competència, renden obsoletes les competències que havíeu adquirit, i vosaltres esdevenienu immediatament, als 50 anys, un recurs humà posseïdor de coneixements vells. I si mentrestant no us heu reciclat, esdevindreu un recurs humà obsolet no reciclat, amb el risc d'esdevenir no reciclable. I què és

el que fem d'un objecte no reciclable? Es llença a les escombreries. I el recurs humà, no reciclat, no reciclable, no té cap dret. Això significa, doncs, que el discurs sobre els recursos humans i la pràctica dels recursos humans ha buidat de sentit el concepte de ciutadà.

La mundialització actual ha expropiat la ciutadania perquè ens ha reduït igualment a consumidors i ens diu "com a consumidors tu ets poderós, com a consumidor tu pots canviar el curs de l'economia, com a consumidor pots boicotejar, com a consumidor és l'única manera de fer-te escoltar". No com a ciutadà. No si jo demano, com a ciutadà, als meus diputats o als diputats que jo he elegit de fer qualsevol cosa. Em diuen no. Perquè com a consumidor soc més poderós que com a elector. I em diuen, doncs, que no és important ser dins l'engranatge de la democràcia, és necessari ser dins el mercat del consum. Com a consumidor jo tinc poder, com a ciutadà no en tinc.

Se'm diu que jo soc important si soc accionista, si posseeixo capital. Perquè si posseeixo capital puc orientar les decisions en matèria d'assignació de recursos. Si no soc accionista no puc finançar res, però si soc accionista i puc participar sí. Avui dia la democràcia avançada és això, ser tots capitalistes. Gairebé ens han convençut que si per atzar esdevenim tots capitalistes serà la forma més elevada de democràcia i de ciutadania, perquè com a capitalistes podem participar en les decisions de l'esdevenir del món i, llavors, si som tots capitalistes és la major forma de la democràcia i de la llibertat. I és per això que tots els poderosos, Bush i els altres, diuen que quant més lliure és un d'esdevenir capitalista, major serà la democràcia, i més viva serà la ciutadania. Quin engany! Hem estat expropiats de la ciutadania.

La segona cosa que ha fet la mundialització, i és per això que cal combatre-la, això que s'ha inventat en el curs dels darrers 25 anys, el que es tradueix per la mercantilització de tot. Tot ha esdevingut una mercaderia, tot. Sobre la base teòrica de dir "no hi ha cap valor que no sigui dins l'intercanvi, el que compta no és l'ús, el que compta és intercanviar". I si una cosa no és intercambiable no té valor. Es diu que la llibertat fonamental de les societats més desenvolupades és la llibertat d'intercanvi. És per això que l'OMC (Organització Mundial de Comerç) és considerada com l'institució reina de la mundialització actual. Perquè quant més s'afirma la llibertat de comerç, més s'afirmarà la llibertat. Tot s'ha mercantilitzat, de tal manera que per exemple un gen, un gen humà, ha esdevingut una mercaderia, el semen, l'algoritme matemàtic que hi ha darrera la lògica és una mercaderia, mentre que les matemàtiques no són una mercaderia, mentre que el meu gen no és pas una mercaderia. Tot s'ha mercantilitzat.

Quins són els mecanismes a través dels qual s'ha procedit a la mercantilització generalitzada de tota expressió dels éssers vius i de tota expressió humana i de tota expressió social?. Són dos els mecanismes, el mecanisme de la privatització i el mecanisme del dret de propietat intel·lectual. Per la privatització s'han transferit tots els poders de decisió en matèria de designació de recursos. Quan es diu que es privatitza l'aigua, què vol dir això? Vol dir que són subjectes privats els qui decideixen si aquesta aigua s'extreu bombejada o no, si és embotellada en una ampolla de vidre o de plàstic, si conté més sodi o arsènic o si en conté menys. Són les decisions en matèria d'assignació de recursos les que passen de subjectes públics a subjectes privats, els subjectes privats decideixen sobre l'aigua únicament en funció de maximitzar la seva utilitat individual. La societat de mercat diu que el mercat és el dispositiu òptim per permetre a cada individu entrar en transacció amb altres individus dins l'objectiu de minimitzar els costos, maximitzar els beneficis, per optimitzar la utilitat individual. Això és la societat de mercat, i és per això que quan vostès privatitzen necessàriament introdueixen la societat de mercat. No només l'economia de mercat, vostès introdueixen la cultura de la societat de mercat. Perquè en certs moments no importa quins recursos vostès generin,

recursos humans, vostès són utilitzats pels propietaris del capital que els utilitzen únicament en funció d'incrementar els rendiments del capital invertit. Així, vostès esdevenen una mercaderia pel capital, per les societats privades, un recurs natural, humà, tecnològic, financer. La lògica del mercat és la lògica de que no se li pot donar valor només que a través de la transformació de béns i serveis del món sencer com a mercat. És la lluita que nosaltres hem portat durant 20-10 anys. No, el món no és una mercaderia, no, la meua vida no és una mercaderia, i així successivament.

El segon mecanisme a través del qual s'ha mercantilitzat tota expressió humana és el dret de propietat intel·lectual. El dret de propietat intel·lectual és l'ampliació del concepte del dret d'autor, i el dret de propietat industrial i comercial. Jo escric un llibre, llavors jo tinc els drets d'autor. Jo tinc el dret que si algú divulga el meu llibre, soc jo qui rep els diners. I si jo faig la M de McDonalds, que és una marca comercial, ningú no pot utilitzar la M de McDonalds. Cal no confondre les coses, jo tinc un dret de marca, un dret comercial, com la M del metro a París. Ningú no pot utilitzar la M del metro a París, posseeixen un dret. I és just. Com aquell que ha inventat el patinet, no? Ell ha de posseir el dret de dir, "soc jo qui ha inventat aquesta producte". Té un dret industrial, de propietat industrial.

Què és el dret de propietat intel·lectual? S'han eixamplat els drets d'autor, els drets comercials, els drets industrials a tota dimensió humana, material i immaterial, i sobre quina base? Sobre una base particularment forta, sobre una base particularment determinant, acceptada en les nostres societats europees, sobre la base del coneixement. Fa centenars d'anys els camperols indis es disputaven una espècie d'arròs perquè aquest arròs era millor per fer certes coses. Ells l'utilitzaven i no pertanyia a ningú, pertanyia a tothom, aquesta espècie d'arròs. Nosaltres hem arribat, Monsanto, i hem explicat el genoma d'aquesta espècie d'arròs. I l'hem descrit: mira les característiques químiques, físiques, les propietats nutritives, les condicions que requereix, etc, l'hem descrit i hem dit "teniu"! Ara jo posseeixo aquest coneixement, i nosaltres els occidentals hem inventat que si jo tinc el coneixement de qualsevol cosa, que si jo l'he descobert, aquesta característica, tinc el dret exclusiu d'utilitzar el coneixement sobre el que he descobert. Nosaltres hem esdevingut propietaris, Monsanto ha esdevingut propietari, de l'espècie d'arròs. I els indis camperols han de comprar les llavors si volen utilitzar aquesta espècie d'arròs. Però som nosaltres que hem esdevingut propietaris d'aquest arròs. I així, successivament, de tots els microorganismes que es poden trobar a la flora equatorial i tot el capital biòtic del món, és a dir, les espècies animals, les espècies microbianes, les espècies vegetals, i ara el gens humans. S'han començat a fer cultius del gen humà. I és aquell que ha descrit abans que els altres i que ha estat reconegut pels altres que ell ha descobert aquest gen, que és el propietari d'aquest gen, se li diu "durant 17 anys tens l'ús exclusiu de tot això, has esdevingut propietari d'això, perquè tu coneixes". El coneixement, en la religió cristiana, és la Divinitat, i aquell que coneix no és només aquell que estima, perquè la característica més forta del coneixement és estimar, aquell que coneix és aquell que crea dins una lògica econòmica. És per això que s'han eixamplat els drets d'autor dels que creen, jo creo un llibre, jo creo un poema, una pel·lícula, el descobriment del genoma, que jo no creo, no soc jo qui l'ha creat, no és pas Monsanto qui ha creat l'espècie d'arròs. Es diu, doncs, "ell ha conegut, llavors, ell ha creat", i el coneixement és la font de tot poder, i el coneixement és la font de tota legitimitat, aquell que coneix és legítim. I a través del dret de propietat intel·lectual nosaltres ho hem transformat tot en mercaderia, perquè tot pot esdevenir objecte de propietat privada. Per això cal lluitar contra dels drets de propietat intel·lectual. Aquestes són coses contra les que ningú no ha lluitat, perquè estem dins una cultura provinent d'aquesta adoració, posada al servei del coneixement, nosaltres hem acceptat que el coneixement és poder, i aquesta és una conseqüència de la mercantilització. Una altra cosa que ha fet aquesta mundialització és que ha substituït els principis relativament

aplicats, però malgrat tot poc aplicats després de la Segona Guerra Mundial, notablement gràcies a l'estat de benestar, al sistema de seguretat social, l'estat social. Nosaltres hem dut a terme una mica la solidaritat, què és el sistema de seguretat social? És l'expressió d'una tentativa d'una solidaritat col·lectiva. Als països escandinaus, per exemple, l'estat del benestar significa que cap persona té el dret de ser pobre. Dins el debat sobre la renda mínima, la pensió igual per tothom, ... És això l'estat del benestar, és l'expressió de la solidaritat. L'estat del benestar deia: el problema de la vellesa, és un problema de la societat, el problema de la vellesa és un problema de generacions, d'aquells que són joves i d'aquells que són més vells, així doncs la vellesa s'ha organitzat pel sistema de pensions per repartiment. Avui dia, què és el que es diu: el problema de la vellesa és el problema dels vells, no un problema entre generacions. El problema de la vellesa... bé, si tu ets vell és el teu problema, els altres no ho són pas. I és per això que es diu: tu has de fer una pensió per capitalització, és a dir, cadascú ha de fer el seu capital. I, llavors, si tu has acumulat un bon capital tu tindràs una bona pensió, si tu acumules un capital petit tindràs una pensió petita. Això ha mort la solidaritat. La vellesa és un problema individual. Jo esdevindrè vell, és el meu problema!. En el sistema de pensions per repartiment feiem la guardiola junts i després trencàvem la guardiola i es repartia. Era una petita manera de ser solidari.

Què és el que ha substituït la solidaritat? L'ha substituït la competitivitat. Es diu allò que compta és ser el millor, el que compta és ser aquell que produeix més dins el mercat, que valoritza tots els recursos, inclosos els recursos humans, per treure el màxim de profit pel capital. Llavors cal ser competitiu, perquè si un és competitiu pot treure avantatge en el mercat i quant més es guanya en el mercat més rendibilitat fa del capital, i llavors, més es reforça l'economia. I quant més es reforça l'economia, més s'enforteix un país, i quant més s'enforteix un país, més ric serà i, quant més ric, esdevindrà encara més ric.

La competitivitat, per què ha esdevingut important? Perquè es diu: mira, tu has de ser competitiu en els preus, tu has de vendre més barat i si tu vens més barat perfecte perquè tots com a consumidors comprarem més barat. Has de ser competitiu en la qualitat, si el teu automòbil és més barat amb les mateixes prestacions de qualitat, llavors tu ets fantàstic, tu ets bo. Si, a més, tu vens el teu cotxe més barat i amb una qualitat més gran tu ets *mon dieu!*. Llavors, competitivitat en la varietat. Tu em vens un cotxe però no em vens només un model, em vens 44 models, llavors jo compraré el cotxe a qui m'ofereix la varietat i no a qui m'ofereix dos o tres models. Per tant, és magnífic, tu intentaràs respondre a la meua diversitat de demanda, si ets competitiu en la varietat. I, finalment, la competitivitat sobre la flexibilitat. La flexibilitat significa que tot canvia, els gustos canvien, els consumidors canvien, l'accionariat vol més diners, i tu ets capaç de fer l'automatització, la informatització, ets capaç de conquerir uns altres mercats a Àsia o Amèrica i ets flexible i pots operar en tot el món, llavors tu em permetes a mi consumidor, a mi accionista, poder tenir més beneficis. Per tant, si ets competitiu en els preus, en la qualitat, en la varietat, en la flexibilitat, tens el dret a governar, ets el millor, perquè això significa -diu la globalització dominant- que ets molt capaç, que has utilitzat els coneixements del món, has utilitzat les tecnologies del món, tu has buscat els recursos humans més qualificats del món, tu has tingut les asseguradores i la banca que t'han prestat els diners més rentables del món, llavors tu ets el millor i si ets el millor et mereixes governar. I et mereixes quedar-te amb tot. Els americans sempre diuen "the winner takes all", és el principi de que els guanyadors s'ho enduen tot, no hi ha repartiment. Aquesta substitució de la solidaritat per la competitivitat introdueix un món de guerra, on cal lluitar. I és per això que nosaltres diem que cal lluitar cadascú per ell mateix, i és per això que diem que la lluita per la supervivència és la característica fonamental de la lògica econòmica. Vostès saben molt bé que sobreviure no és

viure, quan un sobreviu no viu pas. Nosaltres som en un món que ha fet subjectes que es barallen per sobreviure, en lloc de buscar entre tots com conviure.

I, finalment, aquesta mundialització ha desmantellat l'Estat i, desmantellant l'estat de benestar, ha desmantellat dues coses: el "llarg termini", ja no hi ha llarg terme el que compta és el curt terme, i no hi ha tampoc "certesa", el que compta és la incertesa. I se'ns diu "hem de governar dins la incertesa i hem de viure dins la incertesa, ni parlar-ne! de tenir dret al treball, ni parlar-ne! de tenir dret a la sanitat, ni parlar-ne! de tenir dret a una pensió. No, tu ja no pots tenir drets, ara vius en la incertesa". Tu no pots pensar que en 20 anys s'et garantirà alguna cosa, tu ho has de conquerir. I així s'ha eliminat la política, perquè el llarg termini és la política, i la certesa de les relacions i la certesa del dret a la vida és la política.

Se'ns diu que som ciutadans i que se'ns garanteix el dret a la vida. Si un és membre d'una comunitat, és ciutadà i té uns drets, ser ciutadà de qualsevol cosa és una garantia, la garantia de protegir-te contra els enemics, amb l'armada, de protegir-te de les agressions, amb la magistratura i la policia, se't garanteix el dret a menjar, la seguretat alimentària, s'et garanteix la cultura, se't garanteix el dret a l'educació. Ser ciutadà significa viure junts, en una comunitat. La ciutadania és ciutadania política, ciutadania civil, ciutadania social. Hi ha la garantia de protecció i, és per això que hi ha la solidaritat perquè la garantia de protecció significa el deure dels altres ciutadans de crear les condicions perquè cadascú estigui assegurat. I és per això que sempre els drets de la ciutadania signifiquen fortament els deures de ciutadania. Els drets de la ciutadania no són l'egoïsme, l'individulaisme, els drets de ciutadania signifiquen els deures de ciutadania. Així doncs, hi ha la responsabilitat col·lectiva de crear les condicions del dret a la vida per tothom. Tot això s'ha formalitzat. Els mateixos llibres de text a totes les societats occidentals, a nivell de l'economia, a nivell de l'enginyeria, a nivell de l'estratègia, diuen 'planing in an uncertain environment, planing in an uncertain context, you go and you know fight', 'planificant en un entorn incert, planificant en un context incert, has de saber lluitar'.

Si un ha abandonat el llarg termini pel curt termini significa que la política és l'individu. Com es jutja el dret, la legitimitat, dins d'això? L'individu és la política. És per això que la competitivitat ha esdevingut l'element de la legitimació, i tot això provoca desigualtats. Abans, fins el 1975, les desigualtats tendien a disminuir als nostres països. Des del 1975-80 les desigualtats entre la gent van augmentar. Fins el 1975-80 les desigualtats entre els països rics i els països pobres no van disminuir, però la corba de creixement de les desigualtats va estar a la baixa. Ara la corba de creixement ha augmentat enormement amb gran rapidesa. En 1961 la relació entre la població més rica del món i la població més pobre del món era d'1 a 30. El 1998 segons les dades de Nacions Unides, del Banc Mundial i del Programa de Nacions Unides pel Desenvolupament, la relació era d'1 a 72. I les desigualtats han fet explosió. Degut a l'efecte que els més rics han esdevingut més rics i els més pobres han esdevingut més pobres, però no en termes relatius només, no, en termes absoluts. La pobresa absoluta ha augmentat. Perquè si només hagués augmentat la pobresa relativa hauríem pogut dir què hi ha de dolent, entre un espanyol i un americà les tendències s'han eixemplat, però l'espanyol d'ara és més ric que l'espanyol de fa 30 anys. Llavors, es podria dir que la pobresa relativa no és important. El que compta és la pobresa absoluta. A tot el món és la pobresa absoluta la que ha augmentat. I és per això que després de 50 anys de creixement mundial el nombre de pobres absolut ha augmentat considerablement, no només en proporció. I vostès ho saben, avui dia quants pobres absoluts hi ha? Pobres absoluts es consideren, en els països subdesenvolupats, aquells que tenen menys d'1 dòlar per dia. En els països desenvolupats, en canvi, es parla de pobresa relativa, que són aquells que tenen menys del 50% de la renda mitjana real disponible. És diferent. A tot el món, quants pobres absoluts hi ha?, pobres absoluts hi ha 1.200 milions.

Després hi ha una altra definició, que seria la 'gran pobresa', que són aquells que tenen menys de 2 dòlars al dia, la gran pobresa són 2.700 milions de persones. Això són gairebé 3.000 milions, la meitat de la població mundial. Vet aquí la mundialització.

Aquesta mundialització ha devastat el planeta, la pol·lució, la contaminació, els llacs, els rius, la biodiversitat amenaçada, la capa d'ozó completament atacada, ... el món devastat. I només perquè el món era una mercaderia. La selva, una mercaderia per explotar la indústria de la fusta, les plantes, una sèrie de materials biòtics per la indústria farmacèutica i la indústria química. És això el que ha fet el món. És per això que cal lluitar contra aquest món. Llavors, quin altre món?. Vaig al segon punt.

En el fons, insisteixo una altra vegada, si agafeu tot el que he dit fins el moment, hi ha una convergència al voltant d'un tema fonamental, d'una realitat fonamental. Tot el que jo els he explicat fins el moment convergeix en el fet que és que el dret a la vida dels humans, i el dret a la vida dels éssers vius, ha estat destruït, no és reconegut, no és respectat. No és perquè vosaltres sigueu aquí a Espanya, a Barcelona, que això no és veritat, perquè aparentment vosaltres sou consumidors solvents però la vostra vida no compta res. Compta alguna cosa en la mesura que vosaltres sou consumidors solvents, no us feu il·lusions, no penseu que la vostra vida compta més perquè teniu corbata, casa, cotxe... El vostre dret a la vida, si vosaltres deixeu de ser consumidors solvents, si deixeu de ser recursos humans rendibles, el vostre dret a la vida s'acaba. És clar que pels milers de milions de persones que no tenen la possibilitat de consumir, el dret a la vida està per veure, ells no tenen casa, no tenen aigua, no tenen hospitals, etc. És per això que la meva primera proposició per l'altra mundialització és que hem de deslegitimar tots els principis que han estat a la base del desenvolupament de la mundialització actual i de les seves conseqüències, i que el primer acte que hem de fer és un acte de transformació de la nostra pròpia manera de veure el món. Si no hi ha canvi no hi haurà una altra mundialització. Per exemple, una cosa ben concreta, accepteu el dret de propietat intel·lectual, accepteu la privatització de l'aigua a Espanya, accepteu la liberalització del mercat de l'electricitat, heu acceptat la desregulació de la banca, accepteu la idea que la competitivitat de les empreses espanyoles o catalanes és important per tota política de desenvolupament tecnològic, i accepteu el fet que l'escola aquí a Catalunya ha de formar els recursos humans amb la qualificació necessària per permetre a les empreses catalanes ser competitives en el mercat europeu i en el mercat mundial. Si accepteu això, oblideu-vos, podeu sortir d'aquesta sala. No hi ha cap mitjà de fer una altra mundialització si accepteu això. Perquè no hi ha cap mitjà de reconstruir la ciutadania i el dret a la vida de les persones. És per això que jo us convido a fer aquesta obra difícil que cadascú de nosaltres ha de fer; repensar-se a si mateix i repensar la visió del món que tenim. És a dir, participar en la reconstrucció de la narració del món i de la narració de la societat. Cal fer una altra narració del present, una altra narració del futur, dit d'altra manera, cal establir altres prioritats, cal establir altres principis.

Aquesta primera part és important perquè significa que hem de reinventar una narració del món on el dret a la vida per tothom és el principi organitzador de la creativitat individual i col·lectiva. Dit d'una altra manera, ens hem de posar en una perspectiva històrica immediata operativa. Creieu que d'aquí 20 anys, al 2020, quan serem 8.000 milions, els 8.000 milions de persones podran tenir accés a l'aigua potable, al menjar, a la sanitat, a una vivenda, a l'educació? Creieu que això és possible? Perquè si penseu que això no és possible hi ha dues coses, o bé dieu que això no és possible en 20 anys perquè és un espai temporal massa curt per poder fer totes les coses que cal fer perquè 8.000 milions de persones tinguin accés a l'aigua, la vivenda, l'educació, la sanitat, etc. I llavors dieu no en 20 anys, en 50. És aquesta la primera reacció? No creieu que sigui possible dintre de 20 anys però creieu que és possible en 50 anys. O bé, si

no creieu que ni en 20 anys ni en 50 sigui possible aquest canvi, però que hi hagi una millora, llavors quina és la conclusió si és la segona hipòtesi? És que una altra mundialització no seria possible. De quin costat esteu? Esteu entre els qui pensen que almenys en 50 anys s'hi arribarà, perquè tothom té el dret a la vida, o bé us imagineu que sempre hi haurà pobres, que sempre hi haurà gent que no seran ciutadans? I poc importa si és 1 o 1.000 milions. És que penseu que hi haurà una societat on el dret a la vida és accessible a tothom? Jo penso que sí, i és per això que soc aquí com a militant. I inclús si dins la lògica actual això sembla impossible, perquè és econòmicament i políticament incorrecte pensar que tothom tingui dret a la vida, el rol dels constructors de societats és realitzar, fer esdevenir possible l'impossible, és això la política. Política no és fer possible allò que el sistema permet, ser polític significa fer possible allò que és impossible. I a l'era actual sembla impossible que tothom, els 8.000 milions de persones, tinguin el dret a la vida. Perquè si considereu que és impossible, llavors hem de dir que acceptaríem el fet que hi ha persones que no són ciutadans, que no podran tenir dret a la vida per culpa seva. Imaginem la segona hipòtesi, que nosaltres pensem que, de totes maneres, encara que ells vagin molt ràpid, nosaltres anem en avió i a partir d'ara si ells van sobre alguna cosa serà sobre un carretó, però nosaltres anem sempre sobre el Concorde i no ens poden agafar, i no tenim temps d'aturar-nos. Considerem que som com els doctors de l'Església, a l'època dels jueus els doctors de l'Església eren els capellans. En la paràbola del samarità, sabem que el doctor de l'Església veu a algú malalt o ferit, el mira i travessa el carrer per anar a l'altre costat i continuar. Després hi ha un pobre samarità que s'atura i l'ajuda. Som nosaltres el doctor de l'Església o som el samarità? Hi ha diverses maneres de pensar. El dret a la vida, doncs, significa en el fons pensar que la ciutadania és l'expressió d'aquesta creativitat individual i col·lectiva que fa possible l'impossible. És formidable, això és la ciutadania. No és la solidaritat per tranquil·litzar-nos més. No és el conviure per beneficència, és viure plegats per construir plegats el dret a la vida.

Porto Alegre ha apostat pel dret a la vida, construir un món on el dret a la vida és el principal. És per això que m'he permès de proposar com a matèria d'aquesta tarda 'repartim els drets a la vida'. Primer, el dret a la vida significa que hem de -i que després de l'11 de setembre és important, és essencial- reconèixer la humanitat. La humanitat existeix, nosaltres som l'humanitat. No tenim necessitat de demostrar-ho. Segon, la humanitat com a tal no és subjecte polític ni subjecte jurídic. Les Nacions Unides, l'ONU, no parlen de l'humanitat. Les Nacions Unides parlen de nacions, d'estats. És per això que encara que les Nacions Unides, que diuen que els Estats Units que bombardegen l'Afganistan és en legítima defensa, han rebut igualment el Premi Nobel de la Pau, perquè representen les nacions, els estats-nació. Però les Nacions Unides no representen la humanitat. Ningú avui dia està en situació de parlar de la humanitat, perquè la humanitat no està reconeguda. No existeix políticament ni jurídicament. Són els individus, som nosaltres ¿som reconeguts com a ciutadans? Així doncs, intenteu de no tenir papers i veureu què us passa, perquè si no teniu papers no sou res. És per això que no es reconeixen els drets dels sense papers. Cal tenir un paper, sinó un no és reconegut. Després són els estats els que són reconeguts. S'acaba de reconèixer l'estat de Timor Est Oriental, com s'ha reconegut l'estat d'Eslovènia, d'Eslovàquia. I com els bascos intenten de ser reconeguts com a estat basc. Es reconeixen els estats i després es reconeixem els 'subjectes morals', les empreses, les esglésies, són aquests subjectes els que són fonts del dret. És un estat qui fa la llei, són els contractes entre els individus qui fan la llei, les fonts del dret, és la negociació entre els subjectes morals, les empreses, les esglésies, les institucions, qui fan el dret. La humanitat no fa el dret, no és font de dret. D'aquí la importància de ser favorable al Tribunal Penal Mundial sobre els Crims contra la Humanitat, i no és per atzar que els Estats Units no el volen reconèixer, ni França. La batalla avui dia, històricament important, de saber si es reconeix el Tribunal Penal Internacional sobre Crims contra la Humanitat és decisiva. És per això que cal

lluitar per reconèixer el Tribunal Penal contra els Crims contra la Humanitat si volem ser ciutadans pel dret a la vida. No hem de permetre el fet que el Tribunal Penal Internacional de Crims contra la Humanitat no sigui reconegut, hem de lluitar, perquè si és reconegut serà la primera forma de reconeixement de la humanitat, perquè així la humanitat serà un subjecte que es defensa contra els crims contra ella. Però avui dia no hi ha advocats que representin la humanitat. Hi ha un advocat de l'Estat espanyol davant els conflictes de resolució de l'OMC (Organització Mundial del Comerç), hi ha gent que defensarà l'Estat espanyol si mai l'òrgan de resolució de l'OMC acusa Espanya de fer proteccionisme. Però ningú no defensa la humanitat, des del punt de vista jurídic. Per tant, és molt important el Tribunal Penal, cal aprovar-lo, cal promoure'l. I una altra cosa que cal fer immediatament és crear l'Autoritat Mundial de la Seguretat de la Vida. Crec que ha arribat el moment de reemplaçar l'ONU per una espècie d'Organització Mundial de la Humanitat, que crearia una autoritat mundial de la seguretat de la vida. Jo l'anomenaré Organització Mundial de la Seguretat de la Vida. Seguretat alimentària, seguretat mediambiental, seguretat justament civil, política, seguretat econòmica, seguretat financera. Acceptem el sistema financer actual, que és font de les majors desigualtats i inestabilitat, volatilitat del món sencer. S'ha de reconèixer la humanitat com la primera gran perspectiva a llarg termini, però ja, d'immediat, amb el Tribunal Penal de Crims contra la Humanitat i amb la creació de l'Autoritat Mundial de la Seguretat de la Vida, perquè cal afirmar que l'objectiu principal de tots els que som aquí sigui el d'assegurar el dret a la vida per tothom. No assegurar la seva vida. Se'ns ha demanat fer 3 minuts de silenci, i cal fer-los, per les víctimes del World Trade Center, però no se'ns demana, cada dia, fer un segon de silenci pels 37.000 nens de menys de 5 anys que cada dia moren estadísticament perquè no tenen accés al menjar. Avui han mort, estadísticament, 37.000 nens de menys de 5 anys perquè no tenen accés al menjar. Quants segons de silenci hem fet per ells cada dia?. Després de l'11 de setembre han mort aproximadament un milió de nens. L'ONU, no diu que hem de fer la guerra contra els terroristes? Ha mort un milió de nens i què fem nosaltres? És inevitable, el què? que un milió de nens no tinguin dret a la vida?. Llavors, ara que es mobilitza tot el món contra els terroristes, amb un gran desplegament bèl·lic..., sabeu quant costa un míssil?, costa 80 milions de dòlars, 200 míssils costen 1.600 milions de dòlars. I ha calgut esperar que Bill Gates donés 3.000 milions de dòlars a Unicef per combatre certes malalties infantils perquè les organitzacions de Nacions Unides no tenen diners, perquè els estats no han donat diners a l'OMS ni a la Unicef per combatre certes malalties infantils. I ha vingut el capitalista més ric del món, que ha donat 3.000 milions, i s'ha convertit en el benefactor de la humanitat. És així com es defensa el dret a la vida?. Fer possible l'altra mundialització és precisament decidir nosaltres, fer pressió nosaltres ciutadans, per tots els mitjans, perquè es creï conjuntament amb aquest Tribunal de Crims contra la Humanitat, i l'Autoritat Mundial per la Seguretat a la Vida, un pla mundial de dret a la vida, és a dir, que d'aquí 20-25 anys hem de fer tot el que calgui per arribar a donar el dret a la vida a tothom.

Al meu entendre, l'OMC, la FAO, l'Unesco, l'OIT hauran d'esdevenir el suport d'aquesta autoritat mundial, perquè fins el present l'OMS, la FAO, etc, no ho han fet pas tan malament. Cal canviar. No podem continuar fent les mateixes coses com abans, quan s'ha constatat efectivament que les coses que es feien abans no eren gaire eficaces. Llavors, a partir d'això, aquest pla pel dret a la vida s'haurà de traduir sobre l'autoritat, mundial, s'haurà de traduir per l'Organització Mundial de desenvolupament de la Societat, que llavors eliminarà el FMI, el Banc Mundial, el Grup de Zurich, el Club de París, etc. per organitzar una institució mundial que controlarà les finances posades al servei de la vida de les persones.

Jo treballa des de fa alguns anys sobre la conceptualització d'aquesta Organització Mundial pel Desenvolupament de les Societats, de la Societat, al voltant precisament, d'objectius concrets,

el dret a l'aigua, el dret a l'alimentació, el dret a la sanitat i el dret a l'educació. I és per això que ara, totes aquestes organitzacions que han lluitat des de fa 20 anys convergiran ben aviat a Porto Alegre, al II Fòrum Social Mundial, que tindrà lloc del 31 de gener al 5 de febrer perquè ens hi posem tots junts. S'esperen entre 40 i 50.000 persones, al I Fòrum Social Mundial s'esperaven 4.000 persones i van venir 17.000, ara s'esperen 40-50.000 persones i espero que no vinguin 20.000, i que vinguin 60-70.000, per organitzar l'altre camí de la construcció d'un altre món.

Un punt neuràlgic, estratègicament important, és el sistema financer actual. El sistema financer actual és l'element que permet a la mundialització actual funcionar. Per què? Perquè hi ha dos mecanismes importants en el sistema financer actual que fan la seva força. La primera és que la moneda, ella també, ha esdevingut una mercaderia. I el sistema financer actual es basa sobre el fet que les monedes són mercaderies. Què vol dir que una moneda ha esdevingut mercaderia? Això significa que a partir de 1973-75, quan hi ha la crisi del sistema de Breton Woods, i que hi ha hagut doncs l'abandó de la convertibilitat del dòlar en or i l'abandó de tot tipus de canvis fixos entre les monedes, la moneda ha perdut doncs el fet de ser un instrument de la política econòmica, un instrument de poder polític, per esdevenir ella mateixa una mercaderia dins els mercats financers que s'han liberalitzat i mundialitzat cada vegada més. Què és el mercat financer? És com un mercat hortofrutícola. Què és el que van a comprar vostès a un mercat hortofrutícola? Vostès compren verdures, pomes, ensiams, pebrots, peres,... Al mercat financer vostès compren les monedes, les accions, les obligacions, títols, és això el mercat financer.

Després de 1975 els mercats de divises, allà on vostès compren divises -quan canvien compren divises-, ha esdevingut el mercat financer més important. Actualment, sobre 2 bilions de dòlars que representen les transaccions financeres quotidianes sobre el mercat, el 80% són de mercat sobre divises. No són les accions, no són les obligacions, no són els títols, etc. és tot el producte de bitllets, és la divisa i la divisa és una mercaderia. Com que ha esdevingut una mercaderia, són els mercats financers mundials els operadors sobre el mercat mundial els qui donen el valor a una moneda, i llavors els estats han perdut el control sobre la determinació del valor de les monedes, és a dir, l'economia nacional, que ha estat més o menys reglamentada pels poders polítics nacionals i per organismes intergovernamentals i internacionals, tots aquests han perdut el control sobre la determinació del valor de la moneda. Són doncs els mercats financers internacionals qui determinen el valor de la moneda i, com que l'estat ha perdut la possibilitat de tenir una política monetària, ha perdut la possibilitat de tenir una política financera. Si ha perdut la política financera ha perdut la política fiscal (els impostos, etc.), si ha perdut la política fiscal ha perdut la política pressupostària, no pot determinar els pressupostos. I és per això que durant aquests 10-15 darrers anys els pressupostos de l'estat no poden anar contra la lògica del mercat financer, que l'estabilitat pressupostària ve donada pel mercat financer, i que els estats ja no són els que decideixen la política monetària sinó que són els mercats financers els qui decideixen a nivell monetari, en aquest context del sistema financer actual, qui està al lloc del conductor de l'automòbil no és la política, qui és al lloc del conductor de l'automòbil internacional és el mercat financer, i la política va al portaequipatges. Llavors, si no canviem això, no canviem res. I és per això que cal lluitar contra el sistema financer actual i cal rescatar la política, cal fer-la sortir del portaequipatges i posar-la al lloc del conductor, i posar el sistema financer, al menys, al seient del darrera.

I com es comença? Hi ha la taxa Tobin. La taxa Tobin significa disminuir aquesta bombolla financera sobre el mercat de divises, els moviments especulatius no es fan sobre les accions, ni sobre les obligacions, es fan sobre el valor de les monedes, que avui són en els tipus de canvi

fluctuant i, a partir d'aquest moment, es poden fer les especulacions sobre les accions, perquè les accions són en monedes i per això es pot jugar sobre el valor d'una acció en funció de la variació del valor de les monedes. Què vol la taxa Tobin? La taxa Tobin vol reduir els moviments especulatius posant un impost sobre els moviments especulatius, gravant amb un interès els moviments especulatius. I això, poc a poc, significaria, si funciona, que les finances jugaran el seu rol. Quin és el rol de les finances? Les finances han de fer de pont entre l'estalvi i la inversió. Vosaltres sou famílies que estalvieu, poseu els diners al banc, a l'assegurança, i el banc, l'assegurança, el mercat d'accions, agafa els vostres diners, els vostres estalvis i els dóna a uns inversors que produeixen riquesa. Una part de la riquesa produïda és consumida, una altra part és estalviada en diners i tot torna a començar. Això són les finances. Les finances avui dia ja no fan això, perquè les finances s'alimenten sobre les divises. És això la bombolla financera. Les finances es desenvolupen sobre les finances, ja no fan de contacte entre l'estalvi i la inversió. En el moment en què la bombolla dismuïxi llavors les finances jugaran el rol entre l'estalvi i la inversió i els estats podran prendre el control. I no cal prendre'l a nivell nacional cal prendre'l a nivell mundial, dins l'Autoritat Mundial de la Seguretat a la Vida, amb l'Organització Mundial de Desenvolupament de la Societat que, precisament, serà l'instrument de control financer i monetari a nivell mundial. És per això que cal començar per la Taxa Tobin, cal eliminar els paraïsos fiscals, que són la font de la criminalització de l'economia, perquè els paraïsos fiscals són la legalització de la criminalitat. Et diuen, si tu vas a Andorra no pagues impostos. Llavors, es diu a la gent tu no has pagat l'impost, quan l'impost és la base fonamental de tota democràcia i de tota solidaritat, una societat que no té la cultura de l'impost és una societat que mor com a societat. L'impost és l'expressió més neta de la voluntat comunitària de les persones. Si la gent accepta l'impost significa que volen conviure, i que volen ser solidaris. A partir del moment en què entrem en la cultura de que l'impost és punitiu, que l'impost penalitzarà la creativitat individual i col·lectiva, això és un complet engany, significa que aquelles persones no volen la societat. És per això que Bush i Berlusconi se'n riuen de la societat, volen primar els més rics i els més poderosos i els més competitius. Personalment penso que cal inventar l'impost mundial. Cal entrar dins una cultura de l'impost mundial, cal intervenir i eliminar el secret bancari. Hi ha un munt de coses que cal fer perquè efectivament a través de la mutació del sistema financer poguem anar cap a una altra mundialització.

I per acabar, com s'ha de fer i qui? Com, és simple. Lluitant. És la lluita política, la lluita social, la lluita econòmica. No és fent petons als poderosos, que resoldrem el problema. Saben, a començaments del segle XXI, ens trobem en la mateixa situació que a finals del segle XIX, ja que a finals del segle XIX es lluitava pel dret a la vida, dret al treball, dret a l'educació, dret a la seguretat, dret a ser respectat com a ésser humà, la mateixa cosa. I si nosaltres, fa vint anys, hem tingut tots aquests drets és perquè n'hi va haver uns abans que han lluitat, ells no han rebut els drets, ells han hagut de lluitar, durant 50 anys, 85, 100 anys, i nosaltres en hem de posar en la perspectiva que nosaltres entomem a començaments del segle XXI una lluita fantàstica sobre el pla polític i social que espero, en funció de l'acceleració de l'història, no durarà 50 anys o 85, sinó 10 anys, 15, 20 anys. Però estem dins una lògica de lluita social, política mundial a llarg terme durant 20 anys. S'han de fer bé les coses. És, doncs, la lluita. I qui fa la lluita? Tothom. El rol dels moviments associatius és molt important, inclús si no tenen el monopoli de la lluita. No cal considerar que els partits anomenats tradicionals -i són tradicionals-, no cal considerar que els sindicats tradicionals -i són tradicionals- que no han de fer res més i han acabat de lluitar per la política, la societat i la cultura. Jo dic sovint que cal renovar la necessitat de viure en els sindicats, han de redescobrir la joia de viure. I els partits polítics també haurien de retrobar la joia de ser actius, d'abandonar la política de la gestió del possible. I el rol dels moviments associatius és una mica de ser una guia, no de considerar que tenen el monopoli de la lluita política i social.

Llavors, com? Amb la lluita i és per això que cal que vosaltres participeu a tots els moviments associatius possibles i imaginables, amb una gran voluntat de militar pel dret a la vida. Aquest és l'objectiu principal. Som en una història de lluita política, social i cultural i després de l'11 de setembre és més evident. Cal lluitar a partir d'ara contra aquesta divisió del món, completament artificial, completament engayosa, entre nosaltres i els altres. És una divisió que farà fer-nos guerres fraticides, hem de lluitar contra això. Com es diu banalment, no som ni Bin Laden ni Bush, no som ni americans ni encara menys terroristes. Volem un altre món. I no tancar-nos dins aquesta dicotomia, darrere aquesta aparença no violenta, quan la violència és sistemàtica en el nostre sistema de la mundialització actual, és una violència que permet a 2.700 milions de persones quotidianament no tenir dret a la vida. Com jutgeu vosaltres aquesta violència? 2.700 milions de persones que han de viure amb menys de 2 dòlars per dia. No és violència això? No tenim nosaltres un món de violència? Són gairebé 3.000 milions de persones. Cal no tancar-se dins una lògica de nosaltres i els nous bàrbars. Nosaltres som també els bàrbars del segle XXI.